

Domáci glasovi

Stev.169

Lienz, četrtek 22. avgusta 1946.

Leto 2.

„Ali smo se izneverili?“

V angleškem časopisu "New Statesman and Nation" od 3. avgusta 1946 je bil pod gorenjim naslovom priobčen daljši članek, ki ga je podpisal kanadski častnik.

Članek se odlikuje po stvarni in prostodušni kritiki zasedbenih razmer v Nemčiji. Ta prostodušnost in prijetna odkritost je mogoča le v narodu, ki je do dna prežet zdrave demokracije. Naše javnosti ne bo zanimal oni del članka, ki obravnava angleške zadeve. Pač pa nas vse - zlasti kot sosede Nemcev, med katerimi moramo zdaj kot begunci po sili razmer živeti - močno zanima tisti del članka, ki govori o nemški miselnosti in o tem, kako bi bilo treba nastopiti, da bi se nacizem iz nemških glav izkoreninil. Hkrati pa v tem članku vidimo vso velikansko razliko: kako so Nemci delali v zasedenih deželah in kako z rokavicami delajo zdaj Angleži v Nemčiji in tudi v Avstriji. Tisti del članka se glasi:

"Če preživite nekaj mesecev v britanski zoni v Nemčiji, se boste vedno bolj čudili in nazadnje začeli celo dvomiti. Tudi marsikdo izmed nas, ki smo služili tam v vojski, se je začel spraševati: "Ali smo se res izneverili svojim nalogam? In smo čisto pozabili tiste, ki so v tej vojski žrtvovali svoje življenje?"

Nekega dne mi je naročil polkovnik, ki je bil dodeljen vojaški vladi v Nemčiji, da je treba preseliti 24 preseljenih oseb, ki so bile do zdaj nastanjene v skromni hiši v begunsko taborišče, hišo pa da je treba vrniti Nemcu, ki je bil že prej njen lastnik. Tistih 24 preseljenih oseb izmed katerih so mnogi bili žrtve koncentracijskih taborišč, so poslali v še slabše razmere, kakršne so po ubožnicah, kajti za begunska taborišča uporabljajo zelo neprikladne prostore, kjer so razmere podobne belsenkim. Če imate kaj srca za begunce, izmed katerih so mnogi naši dolgoletni, pridni zavezniki, ki so pod nacizmom veliko trpeli, se boste podrobneje pozanimali, kaj tiči za takimi čudnimi povelji. Ko sem tako poizvedoval, sem zvedel, da je bil lastnik tiste hiše, ki so njemu na ljubo begunce izgnali, nacistični prvak, SS-ovec in sicer že od prvih časov. Ta SS-ovec starega kova je pozabil nekaj svojih papirjev. Ko sem jih našel, sem jih takoj predložil polkovniku in z njimi dokazal, da je mož SS-ovec. Polkovnik jih je prebral, toda v moje veliko začudenje mi je odvrnil: čeprav je imel ta SS-ovec čin v najbolj krvoločni nacistični organizaciji, mu je treba njegovo hišo vrniti, ne glede na njegovo protiangleško in protičloveško mišljenje; zato se morajo begunci izseliti.

Mogoče čiščenje nacizma v Nemčiji ponekod res še kar nekam gre izpod rok. V splošnem pa se marsikomu izmed nas zdi, kakor da bi čiščenja sploh ne bilo. Zsledovati vojne zločince in jih kaznovati, to je ena, obistiti vso nemško kulturo nacizma, to je pa druga stvar! Če smo pripravili "emce do tega, da so do nas uslužni in ponižni, s tem še nismo spremenili njihovega mišljenja. Churchill je nekoč rekel, da vam je Nemec ali na glavi ali pod nogo. Zdaj smo nacistične spravili pod nogo, toda ostali so še vedno nacisti, ki na tistem upajo, da nam bodo jutri sedeli na glavi. Nacistična ošabnost in

nemška uslužnost sta samo dva različna izraza istega nemškega mišljenja. In tisti angleški častniki, ki mislijo, da so storili svojo nalogo, ker zasledujejo zločince in nemško množico držijo na uzdi, so pozabili, kaj je prav zaprav namen naše zasedbe. Taki sploh ne razumejo najvažnejše stvari današnjega nemškega vprašanja. Pilot mora vsaj eno leto marljivo študirati in se vaditi, preden je sposoben da podira in ruši. Za obnovo, za graditev miru, za zavarovanje Evrope proti tretji vojni in proti zopetni vstaji nacizma, pa smo dali našim vojakom le nekaj površne izobrazbe, če smo jo sploh kaj dali.

Obiskoval sem n.pr. nemške šole v Oldenburgu v družbi vrhovnega šolskega nadzornika - Nemca. Kar sem videl in doživel, je name porazno vplivalo. Nadzornik mi je dolgo in široko opravičeval svoje učitelje, ki so večinoma bili člani nacional-socialistične stranke, češ, da so bili prisiljeni. Morda je to bilo res. Vprašanje pa je, kaj zdaj store, da popravijo škodo, ki jo je nacizem zagrešil. Ali se sploh kaj brigajo za to, da bi otroke poučili, da je rasno teorijo, militarizem in diktatorske režime hudič iznašel. Ali dajejo zdaj svojim mladim učencem kaj prave moralne podlage?

Ugotovil sem, da ne. Meni so se sicer opravičevali, zaradi svojih prejšnjih zvez z nacizmom, niso se pa svojim otrokom. Šolski urnik, ki so ga vpeljali v svoje šole, bi lahko imenoval v tem oziru čisto brez barve: fizika, kemija, matematika in druge naravoslovne vede. Samo to je v programu, kar je bilo v l.1931 ali 1932. Nič ni poskrbljeno, da bi v šoli razpršili predsodke, ki so jih mladi ljudje dobili za časa Hitlerjeve diktature. Tudi se nihče ne briga, da bi izkoreninil nacistični vpliv, ki ga otroci še vedno prejemaajo od svojih staršev.

Star social-demokratski učitelj, ki ga je Hitlerjev režim vrgel iz službe in je zdaj zopet začel poučevati, se je bridko pritoževal nad sedanjim šolskim učnim načrtom. Rekel je, da so dijakki okrog 90% nacistični in da jih ta šolski učni načrt bolj v njihovem prepričanju utrjuje, kakor da bi jim ga izpedbijal. Po vsem tem se zdi, kakor da mi sami ne bi verovali v demokracijo. Ni dovolj rane poceliti s tem, da šole odpiramo, marveč moramo strup najprej odstraniti. Šole v Oldenburgu pa tega strupa ne odstranjajo. Če pa govorite z nemškimi otroci, kakor sem jaz govoril z njimi v Hamburgu, Braunschweigu in po drugih nemških mestih, boste videli, da imajo napačne nazore in da se za te njihove zgrešene nazore v šoli nihče ne briga.

Kakšni so uspehi naših tako slabo pripravljenih okupacijskih sil?

Ce pridejo vojaki v zasedeno deželo, in imajo občutek, da so tam kar tja v en dan, brez pravega cilja in pravega dela, se bodo pokvarili, pa naj pripadajo tej ali oni narodnosti. Ce jih pa pošljete tja, ko ste jih prej podučili in jim vlili zavest dolžnosti in smisel za cilj, ki ga morajo izvršiti, in če jim dopoveste, da je njih naloga prevzgoja zapeljanih ljudi, tedaj ne bodo tako izpostavljeni zlim vplivom, marveč mnogo bolj zvesti svoji veliki odgovornosti.

Kaj prav za prav v Nemčiji sploh počnemo? Čemu smo toliko časa v tuji deželi? Ali ne morda zato, da izrujemo hudičevi nacizem in ga skušamo nadomestiti z mirom, postenostjo in dostojnostjo! Ali ne zato, da ustvarimo v Nemčiji pogoje in razmere, ki bodo naše otroke zavarovale zoper novi militarizem? Ce je to naša naloga, potem moramo priznati, da je dozdej nismo izvrševali. Pahnili smo od sebe mnogo svojih dobrih zaveznikov, zlasti med preseljenimi ljudmi. V Nemčiji ne ustvarjamo demokracije. Izneverili smo se tistim, ki so padli in svoje otroke postavljamo v veliko nevarnost."

Kanadski častnik.

KAJ SE GODI NA POLJSKEM.

(Tako poroča angleški list "Sunday Times")

Dopisnik londonskega lista "Sunday Times" v svoji številki 12. avgusta poroča o razmerah na Poljskem, kjer - tako piše list - "vlada naravnoljubdelanih poljskih pšeničnih poljih ob reki Bugu tak teror, da se kmetje, kadar se jim približa kak tujec, iz strahu niti govoriti ne upajo."

"Tu se odigrava zagrizen boj, pri katerem so se zvezale divje tolpe ukrajinskih nacionalistov in poljskih pripadnikov bivše domovinske vojske. Člani sovjetske tajne policije se brezobzirno borijo proti njim in se pri tem ne strašijo požigati kmetjskih vasi, v katerih se skrivajo protikomunistične sile.

Uničenje vasi Chilozze in Pilownevyrna, kar je delo vlažnih dni čet, je povzročilo pri kmetih neizbrisno sovraštvo.

Gliński, komunistični major pokrajine Hrubieszowa, kjer so požgali vasi, je dejal, da je od raja, ko so mešane sile - pripadniki bivše domovinske vojske in Ukrajinci - napadle mesto, da bi osvobodile ujetnike, ki bi morali naslednji dan umreti, nekoliko mirneje..

Toda prebivalstvo Hrubieszowa, ki živi pod stalnim terorjem varnostne policije, ki izvršuje aretacije in nasilno rop, misli drugače. Ljudje so nejevoljni, ker morajo pod terorjem živeti v mestu, kjer je nastanjenih toliko tisočev sovjetskih in poljskih vojakov in da so prisiljeni podrediti se policijski uri ob 10. Posledica tega je, da so poljski kmetje tu in drugod naklonjeni protikomunističnim partizanom ter se jih poslužujejo kot svoje policijske sile za zaščito proti nerednostim varnostne policije, ki jo nadzorujejo sovjetske oblasti, proti potujočim banditom pa tudi proti nekaterim Ukrajincem, ki napadajo vasi, ker grenko občutijo posledice ukrepov repatriacije in ker jih silijo, da zapuste Poljsko in se preselijo v komunistično Sovjetsko zvezo.

Brez vaščanov protikomunistični partizani ne bi mogli obstati, toda z njihovo pomočjo lahko zbežijo z orožjem, med katerim so tudi protitankovski topiči, ki so vsaj tako dobri kakor jih ima redna vojska.

Zaradi teh stvari, še bolj pa morda zaradi koljufij pri referendumu so bili Poljaki in Ukrajinci prisiljeni skleniti zavezništvo. Podtalni tisk obeh strank naglašá imperialistična stremeljena Sovjetske zveze."

== : ==

SODNA OBRAVNAVA V LJUBLJANI. Včeraj 21. t.m. se je v Ljubljani začela sodna obravnava - kakor poroča komunistična agencija "Tanjug" - proti "skupini sodelavcev okupatorja in vojnih zločincev." Tudi tabo-rišče iz Pucha, se je preselilo v St. Johann in Pongau.

Med obtoženci je naštetih teh šest imen: Leon Rupnik, Ervin Rö-sener, dr. Gregorij Rožman, dr. Mi-ha Krek, Milko Vizjak in dr. Lovro Hacin. - Skof dr. Rožman in dr. Krek bosta sojena v odsotnosti.

HITLERJEVO JAHTO BODO SLE-
RNILI V PLAVAJOČ HOTEL.

SELITEV. Pretekli teden so se vsi taboriščniki iz Saalfeldena

URAN NA FRANCOŠKEM. Blizu Vichya so odkrili velikanska le-žišča uranove rude. Sodijo, da je ležišče veliko do 5 kv.kilometrov. Preiskave ne bodo končane do kon-
ca leta.

ATOMSKA BOMBA NAJ OHRANI MIR!

* Zanimiv predlog ameriškega fizika dr. Harolda Urey-a.

Sloveči ameriški fizik dr. Harold Urey, ki je bistveno sodeloval pri izdelovanju atomske bombe je te dni v Washingtonu časopisnim poročevalcem z ozirom na vedno bolj zamotano svetovno politiko podal tako-le svoje mišljenje:

"Če se Združenim državam ne bo posrečilo, da bi mogle nadzorovati razvoj in uporabo atomske energije, bo zaradi tega prav gotovo nastala nova vojska, ki bo uničila svetovno civilizacijo. Če se bo torej izkazalo, da nikakor ne bo mogoče doseči mednarodne kontrole nad atomsko energijo, tedaj bi bilo najbolje ko bi Združene države same napovedale vojsko, da bi tako s pomočjo atomske bombe osvojile ves svet in ga vladale. Tako bi vsem drugim narodom onemogočile, da bi mogli začeti atomsko energijo uporabljati za svoje orožje.

Tak razvoj v tem vprašanju sicer ni rožnat in ne vzbuja nobenih posebnih upov, vendar bo, kakor vse kaže, neobhodno potreben in edini izhod iz sedanjega stanja."

= :: =

ZGODOVINA SE PONAVLJA. Kardinal Hlond, je izdal svojim vernikom opozorilo z ozirom na novo "Poljsko narodno Cerkev", ki jo je začela propagirati komunistična poljska vlada. Takole pravi: "Kdor bi prestopil v poljsko narodno cerkev", s tem izstopi iz katoliške Cerkve in iz vere svojih očetov, se izloči iz občestva vernikov in zato ne more več biti deležen sv. zakramentov in ne cerkvenega pogreba." - Vatikanski radio objavlja, da je v zvezi s tem neki italijanski list prinesel naslednji komentar: / "Zgodovina se ponavlja. Kadarkoli katera samozvana vlada začne napadati katoliško Cerkev in naravnost ali posredno rušiti njeno edinost, jo zadene usoda vseh preganjalcev Cerkve. - Nemški narodni socializem je hotel imeti neko nemško narodno Cerkev, a se mu nakana ni posrečila. Zdaj pa poljska vlada skuša izvesti nekaj takega za svojo državo. - Ta pojav je jasen znak za bodočnost nove "demokratične" Poljske."

POLJSKI KOMUNISTI NAPADAJO KARDINALA GRIFFINA. Poljski komunistični dnevnik "Glas narodu" je objavil hud napad na angleškega kardinala Griffina. Hudo mu zamer-

ja, ker je sprejel povabilo kardinala Hlonda, naj bi prihodnjo spomlad obiskal Poljsko. Pravi, da vodi poljska reakcija hudo gonjo proti ljudski demokraciji in da ji pri tem nekateri inozemski elementi pomagajo. Med te inozemske reakcionarce prišteva list tudi kardinala Griffina in ga imenuje zaščitnika Andersovih čet v Britaniji ter mu očita, da organizira denarne zbirke v korist Andersove armade, ki podpira četništvo na Poljskem. Kardinal Griffin je namreč pred kratkim dal 2.000 funtov šterlingov v dobrodelne namene za bivše Andersove vojake, ki so zdaj na Poljskem. Dalje očita list, da kardinal rzagovarja "tlačene Nemce" in da je sovražno razpoložen napram ruski zahodni meji v Nemčiji.

O MIROVNI KONFERENCI je rekel bivši amer. zun. minister Sumner Wells, da bo trajala mnogo dlje, kakor so pa spočetka mislili.

PASTIRSKO PISMO JUGOSLOVANSKIH ŠKOFOV V NEMŠKEM PREVODU je še na razpolago brezplačno v upravnistvu naših listov. - Pridno segajte po njem.